

Middelalderbrev fra Ringerike

**Tolv nye brev - tillegg til
Ringerike Slektshistorielags utgave fra 2009**

2019

Ringerike Slektshistorielag utga i 2009 *Middelalderbrev fra Ringerike 1263-1570*, originaltekster med oversettelse til moderne norsk. Transkripsjonen av brevene er gjennom mange år gjort av professor Eyvind Fjeld Halvorsen, og i forbindelse med utgivelsen er kvalitetskontroll utført av professor Magnus Rindal. Bjørn Geirr Harsson har vært prosjektleder for gjennomføringen av arbeidet.

Imidlertid har det stadig dukket opp flere middelalderbrev fra Ringerike, brev som hverken er inntatt i boken eller i *Diplomatarium Norvegicum*. Flere av disse har vært godt skjult i aktsprotokoller som ikke ligger ute på nettet, mens andre har vært inntatt i dokumenter fra 1700-tallet, særlig fra Norderhov prestearkiv. Til sammen er det tolv nye brev som her kan publiseres, og samtlige er avskrifter utført på 1600- og tidlig 1700-tall. Alle har vært offentliggjort i artikler i *Hringariki*, medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag, og er der mer detaljert beskrevet.

Brev 4 (1364, 29. juni, Oslo) om Katnosa hører egentlig til Hadeland, men er medtatt her ettersom det er framlagt i tvister mellom ringerikinger og hadelendinger om bruk av området.

Steinsfjerdingen i Hole, 26. mai 2019

Sten Høyendahl

1

1340, fredag nest etter andreasmesse (30. november), delet mellom Hole prestegård og Mo på Røyse

Alle Mandum dem som dette brev see eller hörer sender Torbiörn Uldgielsen, qvide gud og sine, det skal alt vitterligt være at effter baade min verdige herre Halvor med Guds Miskund biscop i Hammer, fredagen nesteffter Sⁱ Andreas dag udj förste aar och tiugende Min Verdige herr Magnus med Guds Miskund Norges Sverrigs og Gothers Konning, vare ieg paa Rette dele imellem Hole og Moe paa Rösung og tog tvende Mænds vidnisbiurd som var Narve Steenersen og Torckel Svendsen som vidnede at de vare paa arvare ting effter Oudentz Krone paa Nördrehoug paa Ringerige Andramesse, aften nest tilforne da hr: Thore ~~Biönsen~~ Toresen Præst paa Hole stefnte alle dennem til deelgang som ötter imod Huoller volden og da var deris Rette stefnedag, begyndte de da samme deelesgang fra gadehörnet og alt effter Kiörsel vejen i öster Norden for öster broen, derifra i Lange broen og til gaden igien som för er melt, vidnede der og Torgier paa Berig og Joen Ellefsen at Huolle aatte alt norden Kiörsel veien frelst og hiemholt, begyndte vi da fra Langebroen mit effter Myrene Nord i Rösougs backs back, fra Rösougs backe alt nord i Sandbredden östen for Rönnooug brogen, derfra og i Rönnooug broen, og i gaards hörnet imellem Helgelandz Eng og Hoele Eng, her og nu vidnede Amund Gardsen og Joen Ellefsen, Amund vidnede sin faders ord, at Joen paa Hoele hafde haft og fuldt det angerlöst meere end 40 vintre, til Sandheds vidnisbiurd Setter disse Mænd deris indsegle med min for dette brev, som giort var aar og time som foresiger, Thore paa Haugnor, Ranne paa Frösoug, Aasmund Fierrestad Joen Knudsen, og mange andre gode Mænd hosværendis -

Statsarkivet på Kongsberg (SAKO), Ringerike og Hallingdal (RH) sorenskriveri, aktsprotokoll 10, fol. 122b-123a, avskrift fra 1710. Originalen er gått tapt. Transkripsjon ved S. H.

Høyendahl, Sten: Et brev fra 1340 om Hole prestegård og Helgeland. *Hringariki* nr 1/2013, s. 50-62.

2

Ca 1345, 15. mai, Gatan i Ytre Soknedalen

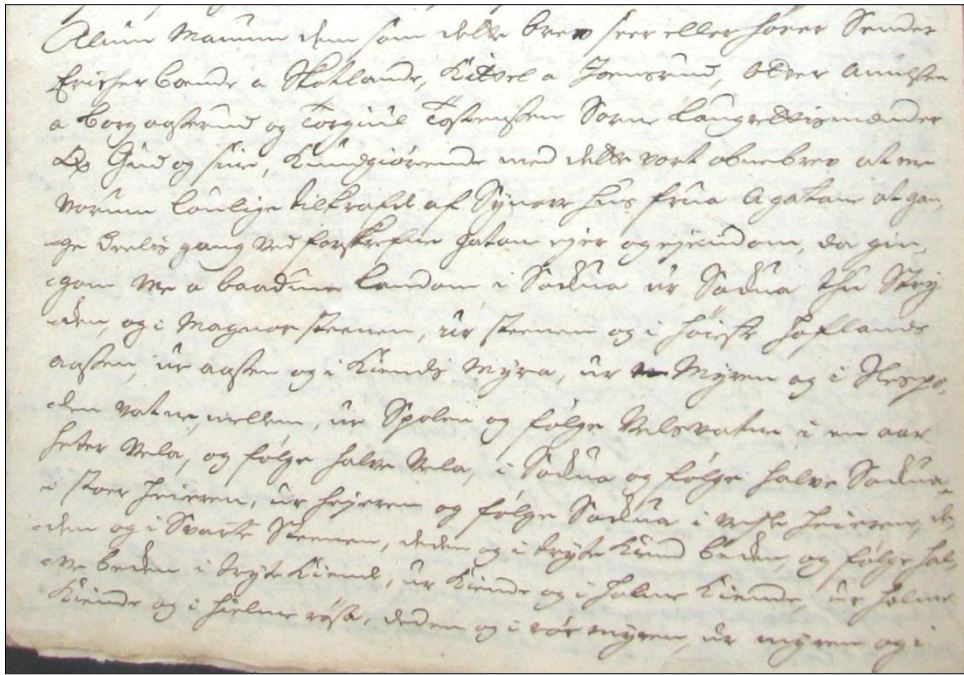
Alum Manum dem som dette brev seer eller hörer Sender Ericher boende a Skotlande, Kittel a Joensrud, Otter Anulßen a Borgaaßerud og Torgiul Tostenßen Sorne Laugrettismænder Q. Gud og sine, Kundgiörende med dette vort obne brev at me varum Loulige tilkrafde af Synove hus frua A Gatan at gange deelis gang ved forskrefne Gatan ejer og ejendom, da gingom me a baadum Landom i Sockna ur Sockna thu Strycken, og i Magnorsteenen, ur steenen og i höieste Hoflands aaßen, ur aaßen og i Kiends Myra, ur Myren og i Slespolen vatnemellem, ur Spolen og fölge Velsvatne i en aae heter Vela, og fölge halve Vela, i Sockna og fölge halve Sockna i store Heieren, ur Hejeren og fölge Sockna i vesle Heieren, deden og i Svarte Steenen, deden og i TryteKiend becken, og fölge halve becken i TryteKiend, ur Kiende og i Holme Kiende, ur HolmeKiende og i Hielme röße, deden og i Röemyren, ur myren og i Töraaßen at steenen, ur steenen og i Sedsaaen og fölger halve Sedsaaen i Sockna, atternamde tue Strycken, dette vitne vi for Gud og være bekiendt, med dette brev som skrevet var aa aare voris Værdelige herre Her Magnus med Guds Naade Norgis, Svea og göttis Koning, til yttermeere viiß og sandene hangom vi voris indsegle for dette vort brev som giort var uppaa St: Halvorsdag -

At dette forskrefne er een rigtig Copie af et gammelt pergements brev efter originalen lydendes ord i fra ord som forskrevet staar, det vidner vi underskrefne med voris nafne og henders underteignelße. Actum Hoen den 14 Septembr: A^o 1643.

Tollef Rolfs:
Eghd.

Christopher Winters
Eghd.

Anders Thorßen
Eghd -

Første del av brevet fra ca 1340, slik det framstår i aktsprotokollen.

Oversettelse:

Til alle de menn som ser eller hører dette brev sender Eirik som bor på Skotland, Kittel på Jonsrud, Ottar Anulsson på Borgerud og Torgjul Torsteinsson, svorne lagrettemenn, Guds og sin hilsen, og kunngjør med dette vårt åpne brev at vi var lovlig innstevnet av Synnøve, husfrue på Gatan, til å gå delesgang ved tidligere nevnte Gatans eiendeler og eiendom, da gikk vi på begge land(bredder) i Sokna, fra Sokna til Stryken og i Magnorsteinen, fra steinen i høyeste Hovlandsåsen, fra åsen og i Tjernsmyra, fra myra og i Slespålen vatnemellom, fra spålen og følger Vælsvannet i en elv som heter Væla, og følger halve Væla i Sokna, og følger halve Sokna i store Heieren, fra Heieren og følger Sokna i vesle Heieren, derfra i Svartesteinen, derfra og i Trytetjernbekken, og følger halve bekken i Trytetjern, fra tjernet og i Holmetjern, fra Holmetjernet og i Hjelmerøysa, derfra og i Rømyra, fra myra og i Tørråsen til steinen, fra steinen og i Sessåa, og følger halve Sessåa i Sokna, tilbake til Stryken, dette vitner vi å være bekjent for Gud med dette brev som var skrevet i året vår vrydelige herre herr Magnus med Guds nåde, Norges, Sveriges og gøters konger. Til ytterligere bekreftelse henger vi vårt segl på dette vårt brev som var gjort St. Hallvardsdag.

SAKO, RH sorenskriveri, aktsprotokoll 7, fol. 141b-142a. Originalen er gått tapt. Transkripsjon ved S. H.

Høyendahl, Sten: Et ukjent brev fra 1300-tallet om Ytre Soknedalen. *Hringariki* nr 2-2017, s. 16-19.

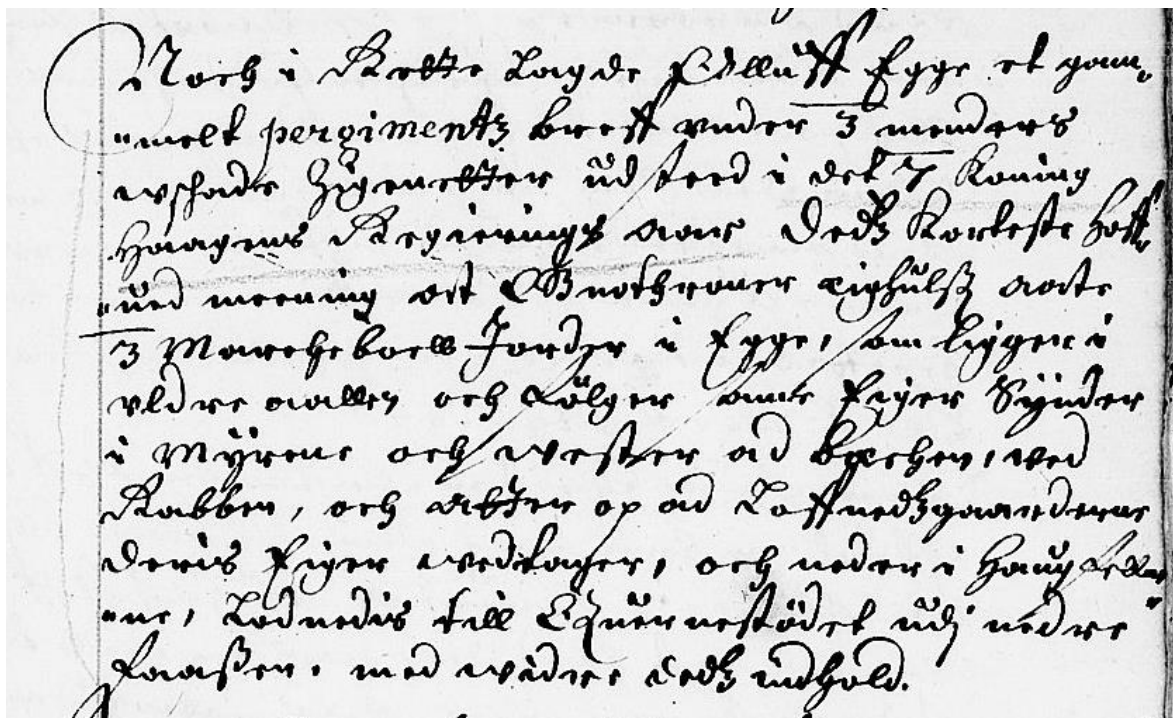
Lien, Ragnvald: Kan "Gatan" være Gardhammar? *Hringariki* nr 1-2018, s. 34-37.

3

1362, tirsdagen nest etter korsmesse (14. september)

Fragment, to versjoner, blanding av referat og dokument

(1) Noch i Rette Lagde Olluff Egge et gammelt pergimentz breff vnder 3 menders wschade Zigenetter udsteed i det 7 Koning Hagens Regierings aar Dedt Korteste Hoffued meening at Guothroner Æighulß: aate 3 Marcheboell Jorder i Egge, som ligger i Vldreallen och følger same Eiger Synder i Myrene och wester ad bæchen, ved Rabben, och atter op ad Loffuedtzgaarderne deris Eiger wedtager, och neder i Haugfellerne, Lodnedis till Quernestödet udj nedre faaßen, med widre dedtz indhold.

Brevet fra 1362 gjengitt i tingboken for Toten sorenskriveri, 1. oktober 1653.

(2) Sagsøgeren Olle Egge fremdeelis fremlagde i Rette et gamelt pergementtz breff under 3 Hengendis indseigle, Acterit Nördrehougs Rette steffnestue Tißdagen nest effter Korßmöß om hösten i det 7 Kong Haagens Regierrings Aar som er medförende at en wed naffn Tord Guldrß: Lod Gange 2 mendtz widne, saa saa heeder Wegner Joacheßen, och Narffue Endresen, Huilchen Soere paa bogen med fuld Eedstaffue, at de wiste for Gudtz Sandheed var at Guodthroner Eigulßen aate 3 marcheboll Jorder i Egge der Ligger i Vllereaall, och fölger dedtz Eiemaall Sönder i myrene, och wester ad bechen wed Rabben och Siden op till Loffuidtz gaardenis Eiger wedtager Neder i Hougfellene, Lodnedis i quernestöd udj nedrefaasen, i bæchen med widre same breff i Sig sielff udwißer och forklarar.

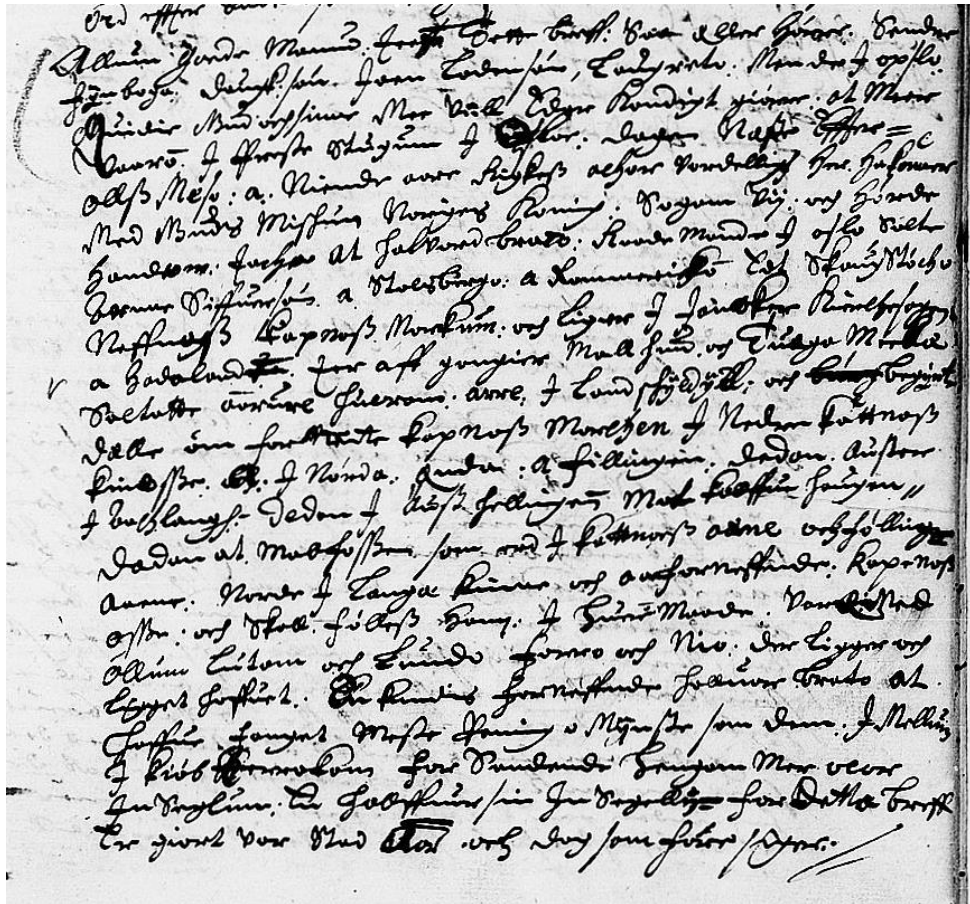
Statsarkivet på Hamar (SAH), Toten, Vardal og Biri sorenskriveri, tingbok I-1, fol. 62a (1653 1/10) og 72b (1654 4/4). Originalen er gått tapt. Transkripsjon ved S. H.

Høyendahl, Sten: Et ukjent brev fra 1362 om Egge i Ullerål. *Hringariki* nr 2/2015, fol. 4-11.

4

1364, 29. juli, Oslo

Allum goede Manum teem Tette breff: Sae æller hörer: Sender Fynbogo: Daugk:sön, Joen Lodensön, Laugrete: Mender I Opslo: Quidie Gud och sinne Mee Viill Eder Kondigt giörre: at Meer Vaaro I Preeste Stugunn I Osloe: dagen Næste Effter Olls Meso: a: Niende aare Rigkes ochor vordelligh Her Hakonnar Med Guds Mischun Noriges Koning: Sogom Vij: och Hörde Handom: tacha at Halvord Brato: Raade Mande I Oslo Solte Arne Siffuersön a Stolsbergo: a Rommeriko Edt SkougStöche Neffnos Kapnos Markum: och Liger I Janoker Kierchesogen a Hadalandt ter aff gangier Mall huud och Tuago Meekæ Soltatte aagure huerom: arre: I Landschyldyll: och begynte dælle om forNente Kapnos Marchen I Nedre Kattnos kinosse: a: I Nörda: ænda: a Fillingen: dedan auster I Aachlangh: dedan I aust hellingen Mot Kallffue hougén dædan at Malfossen som end I Kattnoes aene och Föllinger Aaene: Norde I Langæ kiene och aaforneffnde: Kapenos osse: och Skall fölles Hann: I huer Maade. Varæ Med Ollum Lutom

Brevet fra 1364 gjengitt i rettsreferatet av 8. juli 1680 på Katnosa.

och Lunde forro och Nio: der Ligger och Ligget haffuet: En kiendis forneffnde Halluor Brato at haffue fanget Meste Pening i Mynste som dem I Mellum I kiøb terrokom for Sandende hengom Mer ocor In Seglum: En Hallffuor sin In Segellum for dettæ breff Er giort vor Stad Aar och dag som före siger:

Breff for Kapnesose schoug Liger tiell Bratt Vuoll paa Hadeland:

Lest vdj Rette paa Voxsen I Aggers sogen Ting Stuue: d: 13 Maig an: 1559:

SAH, Hadeland, Land og Valdres sorenskriveri, tingbok 20, fol. 22a, avskrift fra 1680. Transkripsjon ved S. H.

Tingbok 20 er riktignok transkribert i sin helhet, og transkripsjonen lagt ut i Digitalarkivet som vedlegg til tingboken, men denne skiller seg på flere punkter fra ovennevnte transkripsjon, og benyttes ikke her.

Høyendahl, Sten: Katnosa - et gammelt soknedele mellom Ringerike og Hadeland. *Hringariki* nr 1-2012, s. 44-51.

5

Ca 1370, Norderhov

Haffuer thesser Mend Amund a Vakom, Asæ a Vackom, Fundin Ingeilssø: Gudbiörg a Moe, et Ingrid Euinde dotter, Theßer Jorder iij auriis boll y Westren, iiij ortogeboll y Klette, Aurisboll y Arnestadum ij auriis boll y Germalbo prester hueriom Epter andom, Atth saa y sandhed her om setter wy wore signeter Neden dzthe breff som giord wor anno diae et loco vt supra.

Riksarkivet (NRA), Oslo bispearkiv, Norderhov prestearkiv, orig. på papir 23. januar 1575, inntatt fra en gammel messebok ved Norderhov kirke. Transkripsjon ved Riksarkivet.

Høyendahl, Sten: Diplom i Norderhov prestearkiv. *Hringariki* nr 1-2009, s. 46-67.

6

1401, torsdag nest etter halvorsmesse (15. mai), Vangsbygda

Allum godo Mandum dem som dette brev see eller höre sender Nicolas Øjstriom (?) i fulle ombudenn, Erich Erichsen Lagmand i Oslo, Oluf Hval, Tosten Berge, Einer Klecke, Steener Syndre Sætrang, Hogen Loe, Engelbret Thone Laugrettismænd i Vangsböigden paa Ringerige qvide gud og sine meer giöre yder kunnigt at tolte aare Riges ocker verdligs herre Erichs med Guds Miskund Norgis Danmark Svigia Konning torsdagen nest effter halvormesse vare mej i Hio Sogenn og hordum prov og breve og allum skilrik mellem nördre gaarden Sætrang, Slötheringer Löcken og Vesteren og ligge alle disse gaarder i Vangsböigden paa Ringerige Hio værende allum eiendrottenn at for^{ne} gaarder og andre gode Mænd, tog da Lensmand Torier Hæsleberg tvegie annor vitner og gick til Haral paa Hauge paa Sengen laa af alder og var ei för at gange og bad hannem sande vitna brev om disse Mælla, da svor Harald med höie æed at alle paa dieler i saa maade at Slöthæringes ejelutter ligger mellom tvegie beckiene, syndre becken skielier Sætrang undan Slöthæringes og nördre becken Slöthæringes og Löcken eje ad, at becke möllene en nedan skiellier becken Sætrang og Löcken, fölger saa becken neder at Kytha Engir og samme becken neder at Miöene stupe Sætrang halve Miöene nyter og Löcken halve Miöene end fölger becken til Klette löckenn end fölger becken til holte ejene og neder i aeen, Een tvegie andre tilstæde vitner Svare bog med fulde æedstaf at hört allum dagom Harald sagde vare og dem vitnesbyrd og ei annerlunde, og allum di gaarder som Syndan becken ligger era vi allum at becken og all nördre liggend gaarder eja at becken og ei nockon med ejend over becken, foro gangæ og tokum da ollum luttersejer Mænder hænda sammen ei nocko dem paa at Kiere eller Rufa hvercken föd eller u-föd, for sandande hengir mæ ockra indseigle giord aar og dagir som foresiger -

LS LS LS LS

A° dom: 1609 var dette brev læst i rette paa Enger i Vangsbögden den 13:de Maij.

Hans Amunsen Egen haand.

SAKO, RH sorenskriveri, aktsprotokoll 10, fol. 110a-117b. Brevet er åpenbart falskt. Transkripsjon ved S. H. Høyendahl, Sten: To ukjente 1400-tallsbrev fra Haug som åpenbart er falske. *Hringariki* nr 1/2011, s. 61-63.

7

1402, 15. mai, Norderhov

Jn Nomine Dommini Amen, Att foeruden Andenn Thestament gaffue till Helligkoers J Nördrehouffs Kirche, och Bisperne J Hammer, daa giffuer Gulbrandt Asulffsønn prest paa Nördre och Cannich J Hammer, Sex Oureboll i dallenne Soem Ligger paa Thyrrstrand, prester dend enne effter dend Andenn paa Nördre att Nyede, frelseligenn, Huilchet Testamente Breff wahr giort och daterit paa S: Halduorsdag paa Nördre Anno Domini 1402:

NRA, Oslo bispearkiv, Norderhov prestearkiv, dipl. av 20. juni 1466. Avskrift fra 1655 (oppriinnelig inntatt i et tingreferat av 1633 20/11, som er gått tapt). Transkripsjon ved Riksarkivet.

Høyendahl, Sten: Var bøndene på Hønen i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt? *Hringariki* nr 1-2008, s. 25-35.

Høyendahl, Sten: Diplom i Norderhov prestearkiv. *Hringariki* nr 1-2009, s. 46-67.

Allum: Mand dette bryf for helle hør
 under Tosty Gulbrands:, Guttorm Hogenßen og
 Torgoutte Jonßen, Laugrettesmænd paa Ringerige
 — Q: G: og sine —

Mej giöre yder Kynnigt, at Mej woro paa
 Sondrim Normark: Gaarden i Stenosocken paa Ringerige
 Anno Dominij 1408. tißdagen nest fore Jacobßdagen,
 saa og hörde paa at dem holde hender samer
 Peidar Oleffßen og Kolbiörn Baattelßen med den
 schielad at Peder Soltte til Kolbiörn Fire Öriebol
 Jord I Nedre Schougstad Kaldis Underladen,
 delt og stent fra Jaaligende eigomb börian
 sae Dehlet i Norden Myrenden og Tabachen op
 i bechefosßen og hiid i stein Rößen or roißer
 ad Annor digrom steinröis, og Nor j bechen
 og fölger bechen Nor ad Almeninge wejen,
 fra wejen Nor i for^{ne} Myr som det Annor bryf
 derom wittner, frelst hiemmel for hver mand,
 ald for^{ne} de

Brevet fra 1408 - i avskrift fra 1700 etter en avskrift fra 1676.

8

1408, tirsdagen nest før jakobsdag (25. juli), Stein sokn på Ringerike

Allum: Mand dette bryf see heller höre sender Tosten Gulbrands:, Guttorm Hogenßen og Torgoutte Jonßen, Laugrettesmænd paa Ringerige Q: G: og sine Mej giöre yder Kynnigt, at Mej woro paa Sondrim Normark: Gaarden i Stenosocken paa Ringerige Anno Dominij 1408 tißdagen nest fore Jacobßdagen, saa og hörde paa at dem holde hender samer Peidar Oleffßen og Kolbiörn Baattelßen med den schielad at Peder Soltte til Kolbiörn Fire Öriebol Jord I Nedre Schougstad Kaldis Underladen, delt og stent fra Jaaligende eigomb börian sae Dehlet i Norden Myrenden og Tabachen op i bechefosßen og hiid i stein Rößen or roißer ad Annor digrom steinröis, og Nor j bechen og fölger bechen Nor ad Almeninge wejen, fra wejen Nor i for^{ne} Myr som det Annor bryf derom wittner, frelst hiemmel for hver mand, ald for^{ne} de

V-anchet, end Kiendas sig Peidar hafve faaen fullu Penningun for for^{ne} Jord, fyr samme settunder men worris indsegle under dette bref, Giort Aar og dag som foresiger

L: S:

L: S:

NRA, RH fogderi, fogderegnskap 1700, vedlegg til antegnelser. Avskrift etter en avskrift fra 1676. Transkripsjon ved S. H. Høyendahl, Sten: Et brev fra 1408 om Underlodden i Haug. *Hringariki* nr 2-2018, s. 41-43.

9

1420, 25. mai, Norderhov

Jn Nomine Dominj Amen, Egh Thoralder Gulbrandsenn Prester i Nørdroue Andtworder och giffuer presteboerdenne i Nørdroue, Sex ørisboll J dallene, Søndre Korsemarckenn, och Nørdredallen, Soem ligger fra Østre floedenn J Stoerann Soeran Elffuen, Och wor dette Thestementa giort Sancti Vrbani dagh i Nørdroue Anno Dominj 1420:

NRA, Oslo bispearkiv, Norderhov prestearkiv, dipl. av 20. juni 1466. Avskrift fra 1655 (opprinnelig inntatt i et tingreferat av 1633 20/11, som er gått tapt). Transkripsjon ved Riksarkivet.

Høyendahl, Sten: Var bøndene på Hønen i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt? *Hringariki* nr 1-2008, s. 25-35.

Høyendahl, Sten: Diplom i Norderhov prestearkiv. *Hringariki* nr 1-2009, s. 46-67.

10

1458, 12. mars, Løken i Vangsbygda

Allum Mannum dem som dette brev siæ eller höre sender Gulbrander Torgiersen paa Syndre Sætrang og Engelbret Alvidsen paa Tonne svorne Laugrettismænd i Vangs böigden paa Ringerige, Qvide Gud og sine, Kunigt giöran yder at mej vare paa Löcken i fornæmde Vangs böigd Mandagen nest effter St Gregori dag, Anno Dom. 1458: Sogom og hördum at Torger Joensen paa Löcken og Gunar Joensen paa Vestrinn toko haandenn sammen under de skilorde at Torjer leiet og samtygte til Gunar een Miölnestöde i Tolv aaremaal at bruge i beck fossen som skielier Vesteren og Klette Ejensseer, og skal Gunnar gielde og gieva ad Torgeir hverum aar j dem for^{ne} tolv aaremaal halv Saaverd (?) y denn penningenn i Grundleie af for^{ne} Miölnestöde, end om nockon dem veder döden afgangen skal barnum dere nyte effter forn^{te} skildord de tolv aaremaal, for sandande under vore Indsiglum og Torjer sine indseiglum giort var aar og dage som foresiiger -

SAKO, RH sorenskriveri, aktsprotokoll 10, fol. 110a-117b. Brevet er åpenbart falskt. Transkripsjon ved S. H.

Høyendahl, Sten: To ukjente 1400-tallsbrev fra Haug som åpenbart er falske. *Hringariki* nr 1/2011, s. 61-63.

11

1466, 20. juni (to versjoner)

Ollum Monum, Then soem Thette breff Se æder Hørre Sender Kittell Thorgiersenn och Erich Thorgiersenn Suorne Laugrettamend, och saa Kunicht gerande, med waro opne breffue, Att mit Hørdum optz och Jdeligenn, aff Erlige Mane sire Gulbrand Asulffsenn, Canich J Hammer, och Soegnepreste J Nørd-

roffue, At Hand Thyllyste foere oes, och Andre goede folcke flerre, det Att Erligenn Mand Sire Harald goede Arffuinger Haffde geffuit Hannem saa mycken Andell soem Hand Aate J dallene, Soem Ligger vesten at Anne, och firie offuen budesund J Nørdrehouffs sockenn a Ringericke, Hannom och Arffuinger friælst och Hiemoll och acker Laugst foere Huordumb Man Thill Euindelige eige, fra sig Sinom eruingo: och vnder mig och mine Aruingo effter fierre schyldoerd, Jtem gaff och Sire gulbrand Asulffsenn thum Samme Andell Thill preste boerde i Nordroffue preste, Huer, effter Andenn till godon Aminingh badom till Sale Hielpe i Siderste dagom Sinom, till saennde da Settonn mit war Jndsegle foere dette breff, soem giort var a fredagen neste foere Joens Wocke A° Dommini 1466:

Alle Mand, dem som dette breff see eller høre, sender Keld Torgersøn, och Erick Torgilsøn, sorne Laugrettismend, och sine kundgiørende med vort obne breff, Att vy hørde offt[] och Jdelige aff [] lige Mand, S: Gudbrand Assulsøn Canick J hamer, Och Sogneprest paa Nørdrof, Att hand titt lyste for os, och andre gode folck flere, dett att Erlige Mand, Siver haraldsøns gode Arffvinger, haffde giffuett hannem saa megett Odell, som hand Aatte J Dall, som ligger Westen att Aaen, och offuerfo[] sund, J Nørdroffs sogn paa Ringericke hannem och [] Arffuinger, frelst, hiemhoeldtt och klageløst for huer Mand, till Evindelige eje, fra sig och sine Arffvinge [] och under Mig och Mine Arffvinge, effter førige skile (?), Gaff och S: Gudbrand Assulsøn, dett samme Odel, till Prestebord till Nørdroff Prester, mand effter mand, till begge deris Arffvinger, till sielehielp J deris sidste dage. Till sandhed, da setter Wy Wor insegle for dette breff, som giort Waar paa fredagen nest for S:hans dag, Anno Dni 1466.

NRA, Oslo bispearkiv, Norderhov prestearkiv, dipl. av 20. juni 1466. Avskrift fra 1655 (opprinnelig inntatt i et tingreferat av 1633 20/11, som er gått tapt). Transkripsjon ved Riksarkivet.

Høyendahl, Sten: Var bøndene på Hønen i Norderhov av Dyre Sevaldssons ætt? *Hringariki* nr 1-2008, s. 25-35.

Høyendahl, Sten: Diplom i Norderhov prestearkiv. *Hringariki* nr 1-2009, s. 46-67.

12

1508, 5. februar

Alle Mand dem som dette Brev see eller høre sender Arne Amundson og Arne Torgeirson (Guds og sin Hilsen) kunnigt giørende, at vi saa og hørte deres Haandtag paa den ene Side Gest Erikson men paa den anden Side John Torgildson med de Forord (med den Betingelse) at de gjorde et Jordeskitte sig imellem, fik da fornævnte John i sit Bytte fire Øres Bol i Berg, som ligger i Land i Hof Sogn, alt Gydarud som ligger i Ringerike halvt Torkjernerud, som ligger i Jemnaker med Ting og Herligheder som dertil ligger og ligger haver fra gammelt og til nyt udengaards og inden, frelst og hjemlet for hver Mand til evindelig Eie, til yderligere Bekræftelse hænge vi vore Signeter for dette Brev, som gjort var Agate Messe Dag Anno Domino M. D octavo.

Bagpaa: Berg, Giødarud og Torkjørnerud.

Et 400 Aar gammelt Pergamentbrev. *Ringerikes Blad*, 1898 26/4. Transkripsjon skal være gjort ved Riksarkivet. Originalen var i 1898 i privat eie.

Fra gulnede aviser. *Hringariki* nr 2-2013, s. 70-71.

Merknader til *Middelalderbrev 1263-1570*

Brev nr 50. DN XXI 112, 12.-18. juni 1362

I *Diplomatarium Norvegicum* finnes to avskrifter fra 1700-tallet av dette brevet, men med ulik datering: 17. juni 1361 og 12.-18. juni 1362. Den første avskriften er transkribert til 1700-tallets danske skriftspråk, mens det andre er med mer eller mindre hell gjengitt i gammelnorsk form. Begge avskriftene er inntatt i *Middelalderbrev fra Ringerike*, der det ikke er stilt spørsmål om ektheten av brevet - og akkurat dét må være et regelrett glipp.

Eyvind Fjeld Halvorsen har allerede i 1975 fastslått at dette brevet er et falskneri, sannsynligvis skrevet midt på 1600-tallet, og har i 1993 fått støtte av James E. Knirk, daværende professor ved Universitetets Oldsakssamling. Tidligere har også språkforskeren Magnus Olsen påpekt at brevet er falskt. Det er påvist flere påfallende skriftformer i den gammelnorske avskriftversjonen - falsknere avslører seg gjerne med feil i grammatikk og datering. Dessuten var 1362, som Fjeld Halvorsen anser som det rette årstallet, bare tolv år etter svartedauen, og dette var ikke et naturlig tidspunkt for oppretting av grensedeler i skogen. Først på 1600- og 1700-tallet ble skogen attraktiv som følge av sagbruk og tømmersalg.

Midt på 1600-tallet ble det fabrikkert en rekke falske middelalderbrev her i landet. Hensikten var ikke primært å tilvinne seg jord på uærlig vis, men å sikre seg et uomtvistelig bevis for grenser som alle i lokalmiljøet mente var de riktige. Av og til ble disse dokumentene avslørt i retten. I en sak fra 1679 ble det framlagt et brev om Løkke i Ådalen som skulle være fra 1457, men der sverten på voksseglene farget av på domsmennesenes fingre.

Høyendahl, Sten: Et ukjent brev fra 1362 om Egge i Ullerål. *Hringariki* nr 2/2015, fol. 4-11.